

EEN ONOPVALLEND CAFEETJE AAN DE OVERTOOM

Cafe

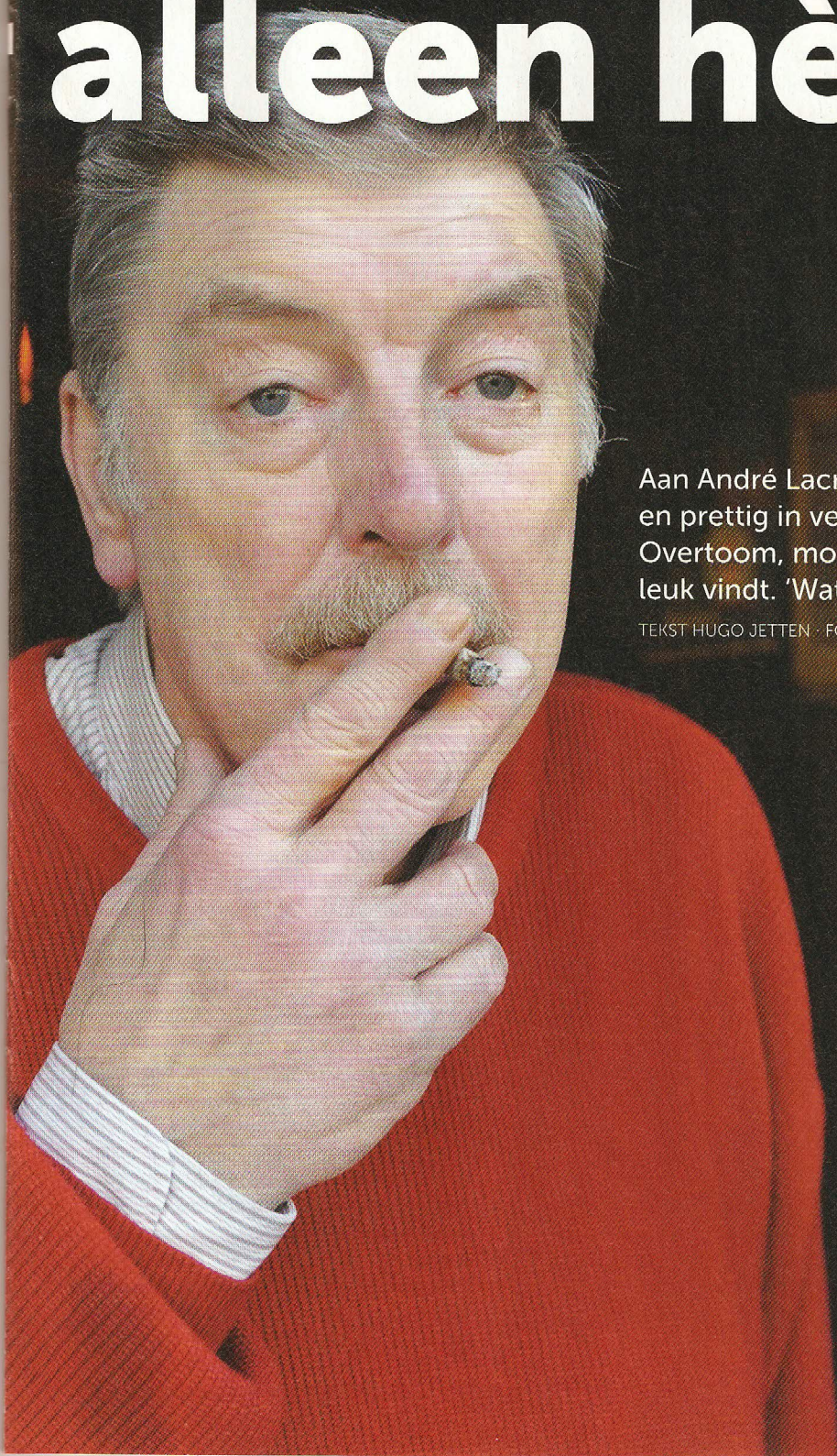
**Ik doe
maar**

André Lacroix
Ingang

het allemaal alleen hè?

Aan André Lacroix, uitbater van het piepkleine en prettig in verval geraakte café Lacroix aan de Overtoom, moet je niet vragen of hij dit werk leuk vindt. 'Wat er al niet is weggevallen.'

TEKST HUGO JETTEN · FOTOGRAFIE PIET HERMANS

'Alles is altijd al zo verzakt geweest.' André Lacroix zit aan een tafeltje naast de zovende gaskachel in zijn café aan de Overtoom. 'Verzakt en vergaan. Ik laat de boel soms een beetje verpauperen. Het zal allemaal wel goed zijn zo.'

Als café 't Doktertje bij het Spui niet het kleinste café van Amsterdam was, dan was café Lacroix het wel. Je komt binnen en na acht, negen stappen sta je achterin. Behalve de kachel en de tv achter de bar lijkt niets hier van na de Tweede Wereldoorlog. Eerder lijkt alles van voor de Eerste: de houten rekken met biertonnen tegen de achtermuur, de lambrisering en de bar, de schappen met het destillaat, de uitgesleten vloer, en alles loopt een beetje scheef. En of deze inboedel er vanaf het begin al was, dat weet Lacroix niet. 'Ik heb de op-

richting in 1852 gemist, dus ik kan niet zeggen of dit er toen allemaal al in zat.'

Hij geeft er niet om. 44 jaar geleden vroeg zijn vader om mee te helpen en sindsdien is dit gewoon zijn plek. Moeder hielp ook, en ze hadden Dientje de dienstster erbij. Met z'n vieren werkten ze, er waren veel meer gasten dan er nu nog komen. De Overtoom was een aanschakeling van winkelpanden en autobedrijven en de tram stopte pal voor de deur. 'Dat gaf een hoop volk. Dat is nu allemaal niet meer. En daar komt bij: je had toen gasten die nu dood zijn.'

Kaalslag

Het is halverwege een winterse donderdagmiddag. Buiten is het zoals alle laatste dagen niet echt licht geworden en binnen heeft Lacroix de lampjes aangedaan. Over een uur zal de bar

weer opengaan, nu zitten er nog luiken tegen de binnenkant van de deur.

André Lacroix heeft een beetje een treurige gezichtsuitdrukking. Hij weet dat zelf ook. 'Ik sta hier niet bekend als een lachebek. Ik heb hier wel veel gelachen hoor. Maar ik weet precies wanneer de gulle lach van mijn gezicht verdwenen is.' Hij staat op van zijn krukje en pakt een gloeilamp van de bar. Hij schuift een ander krukje onder een schemerlamp aan het plafond, stapt erop en richt zich langzaam omhoog, beide armen een beetje wijd om de balans te vinden. Hij draait het oude peer-tje uit de fitting, draait het nieuwe erin en stapt wiebelend van het krukje. De kapotte peer gooit hij met een boog in een ton achter de bar. Daarna neemt hij weer plaats aan het tafeltje bij de kachel.

'Ze vragen me wel eens of ik dit werk leuk vind. Leuk? Leuk? Wat een rare vraag. Al die dode stamgasten. Goh, wat heb ik het vanmiddag leuk gehad op de Oosterbegraafplaats. Beter vind ik: vindt u het werk interessant?'

Vindt u het werk interessant?

'Het is interessant omdat je dingen hoort. Het wordt wel steeds vermoeiender. Het hangt er ook van af wie het is. Want al die verhalen hier, de meeste verhalen ken ik wel. Nieuwe klanten komen er niet zo veel, een jongere barman trekt jongere mensen, dat is anders binnenkomen dan wanneer er zo'n oude chagrijn achter de bar staat. Maar er komt nog wel jong publiek. Die vinden dit een apart café. Niet dat ik apart ben, het café vinden ze apart. Van die praatjesmakers met een hoop lawaai. "Vijf jenever!" En even later weer: "Vijf jenever." En hup nog maar een keer: "Vijf jenever." Ik word daar nerveus van. Jenever drinken kunnen er niet veel. En er zal maar een psychopaat tussen zitten zeg. D'r heeft er wel eens een een ruit ingeslagen. Vroeger schonk ik zo acht flessen uit aan die oudjes, maar die wisten hoe dat moest. Je moet weten, ik doe dit vanaf 1969 en ik ben blij dat ik nog functioneer. Wat

'Jenever drinken kunnen er niet veel. En er zal maar een psychopaat tussen zitten zeg'

er al niet is weggefallen. Het is een behoorlijke kaalslag geweest. Ze denken altijd: het komt door de drank, en er zijn er ook wel ten onder gegaan aan de drank. Maar men sterft aan van alles. Als je zo iemand twee of drie keer per week over de vloer had, dan is dat niet iets waar je vrolijk van wordt. Maar wat er nog van over is, dat komt nog wel.'

Meneer Cornelissen

Hij loopt naar achter de bar en komt terug met een asbak. Hij draait een sigaretje.

Fijn dat dat hier mag.

'Ik heb geen personeel. Dan mag het.'

Mits het café kleiner is dan zeventig vierkante meter.

'Ja. Dan mag het. Wacht.' Hij loopt opnieuw naar achter de bar. In de des-

tillaatkast hangt een oud certificaat. 'Kijk. Dertig punt één vierkante meter. Het mag.' Terwijl hij terugkomt zegt hij: 'Waar slaat het op dat je niet mag roken. Je hóeft toch niet te komen? Er is ook geen muziek hier. Als je muziek wilt, ga je niet naar hier.'

Hij gaat weer zitten en steekt zijn sigaretje aan. 'Dit type café trekt een bepaald publiek, dat is moeilijk te definiëren.'

Hoe zou u het omschrijven?

'Een soort biechtstoel.'

Als ik aan de bar zou zitten en er zou

ook iemand anders zitten, dan bent u een man met een geheim.

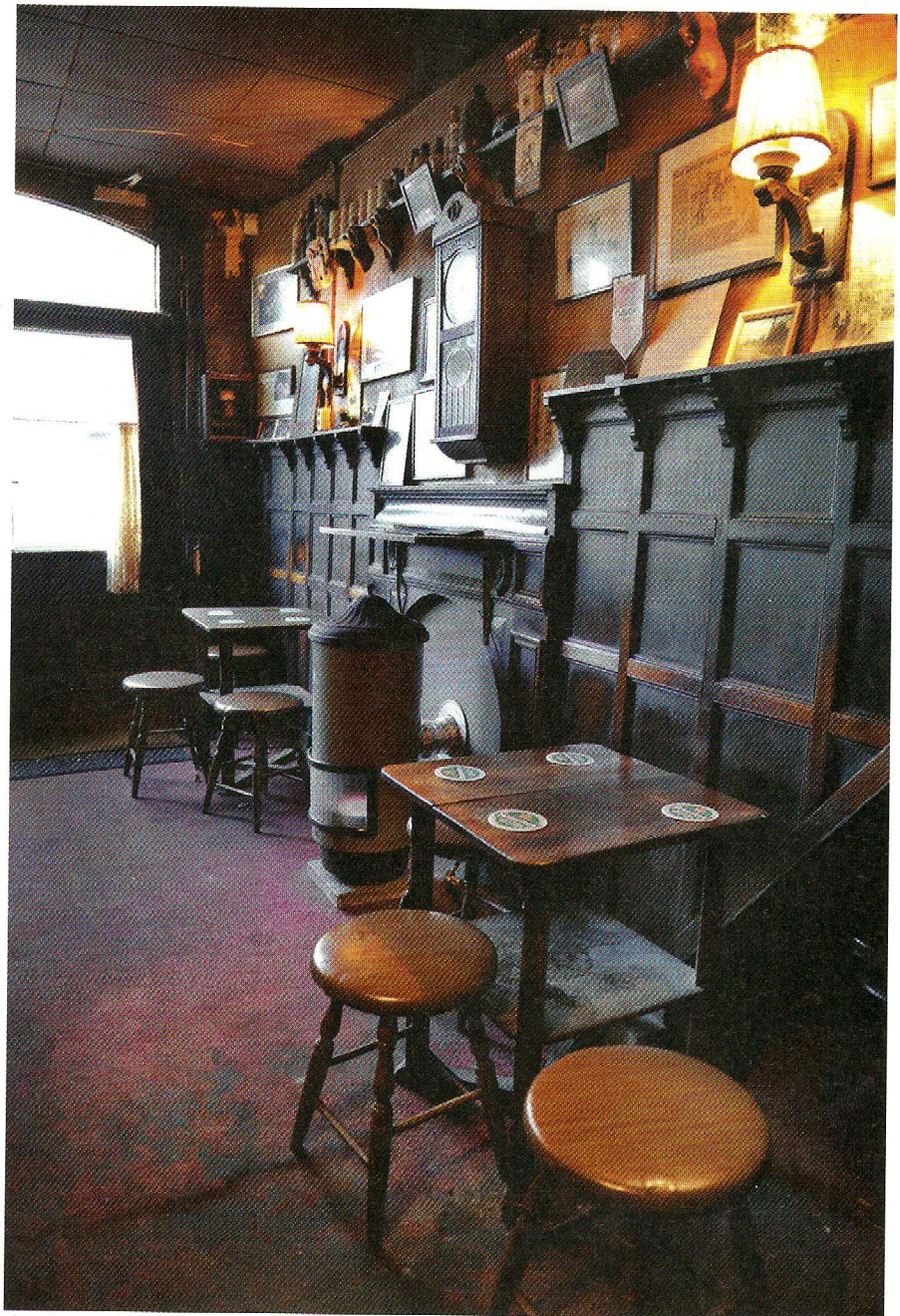
'Ik weet dingen over die man die u niet weet.'

En die dingen gaat u mij niet vertellen.

'Vanzelfsprekend niet. Dat zou wat zijn zeg.'

Bij u is men in goede handen.

'Mensen komen hier omdat ze dat zo gewend zijn. Carmiggelt schreef eens over een ambtenaar die op kantoor voortdurend werd neergehaald door zijn baas. De hele dag mopperde die baas op

hem. De baas maakte die man het leven zuur. Om vijf uur deed die ambtenaar zijn jas aan en vertrok naar het café. Als hij binnenkwam zei hij: "Goede-middag." "Dag meneer Cornelissen", zei iedereen. Elke dag was die ambte-naar een uur lang meneer Cornelissen.'

Lacroix staat op en loopt naar de deur om de houten schotten ervoor weg te halen. 'Mensen kunnen hier zijn wie ze willen zijn.' Hij loopt langs het tafeltje naar een hoekje achterin en komt terug met een roede met daaraan een vitrage. 'Vroeger draaide men na het werk af in het café. Nu gaan ze in de file staan.' Hij legt de roede in houdertjes aan weerszijden van de ruit in de deur en loopt opnieuw naar achteren. 'Maar voor wat er nog over is, blijf ik open.' Weer komt hij langs met een roede met vitrage. 'Want anders maak je de dingen niet mee. Soms heb je hier een gesprek,

dat is dan hét gesprek van het café, omdat het hier zo klein is en omdat er geen muziek is. Dan heeft iedereen het over hetzelfde.' Hij hangt de tweede vitrage naast de eerste en schuift beide gordijntjes opzij. Hiermede is café Lacroix geopend. 'Sommige mensen zijn érg aanwezig hier. Iemand die zichzelf graag mag opfokken. Of iemand poneert een stelling, en dan gaat iedereen daar-tegenin. Badr Hari, of de crisis.'

Kunt u zeggen: toen, die avond, dát was een heuglijke avond?

'O ja! In 1988, toen Nederland kampioen van Europa werd. Die ontlading! Ik heb nog nooit zo'n feest meegemaakt. Dat waren alleen Amsterdammers, want de ellende komt van buiten dus die was er toen niet. Dat was verreweg de leukste avond ooit. En niet een georganiseerde avond, het was een feest, 't leek wel bevrijding. Wat was dát leuk.'

Arsenal

Hij zet het krukje waarop hij zojuist de lamp indraaide weer terug aan een van de drie tafeltjes waar het cafeetje mee gevuld is, in de hoek bij het gangetje naar de wc. Zijn loopjes gaan traag en ietwat voorovergebogen. Meneer Lacroix is een man die sjokt.

En de gezondheid?

'Vier keer geopereerd, maar ik functioneer nog. Een liesbreuk, bulten op mijn hoofd, een fistel in m'n achterwerk. En elke keer weer op de operatie-tafel. Daar word ik onzeker van.'

Hij zit weer bij de kachel. 'Ik doe het allemaal maar alleen hè? Het is niet zo dat ik 's ochtends denk: ik móet vandaag weer, maar ik hou ook niet van die verhalen van o, wat ben ik toch een horecadier. Ik ben er nooit ongelukkig door geworden, dat niet, je moet niet ontevreden zijn met wat je niet hebt,

geen ongeluk is al geluk genoeg. Maar ik doe het nog omdat ik bang ben om te stoppen. Als ik stop, doe ik de deur gewoon dicht, dat is mijn plan. Maar je weet het niet. Je weet niet wanneer. Hoe ouder je wordt, hoe minder je weet. Vroeger dacht je: je weet meer naarmate je ouder wordt, maar dat blijkt niet zo te zijn. Met Kerst was ik vier dagen dicht, dat was niet goed voor me. Ik weet het gewoon niet, dus ga ik steeds maar open.'

U kunt niet zonder.

'Als ik dicht zou gaan, zou ik mijn woninkje hierboven opknappen. Ook dat heb ik laten versloffen. Maar dat is ook wel een keer klaar.'

Zondags en maandags bent u dicht. Wat doet u dan?

'Dan tap ik een biertje en ga de Premier League kijken.'

Hier beneden?

'Vroeger draaide men na het werk af in het café. Nu gaan ze in de file staan'

'Dacht je dat ik boven ook een tap had? Ik laat de luiken dicht en dan ga ik kijken hoe het Arsenal vergaat.'

Dan komt er niemand in.

'Engeland volg ik achter gesloten luiken.'

En maandags?

'De glazen moeten gespoeld. Eénmaal in de week ga ik inkopen doen. De boodschappen. Vanmiddag belde mijn ex dat ze was gevallen, ze kon niet verder met de boodschappen. Ze is ooit de revue gepasseerd. Ze was vanmiddag met mijn dochter en toen viel ze en ik ben ze komen helpen. Mijn dochter was dertien toen mijn vrouw ervandoor ging. We bleven alleen achter. Ik heb mijn dochter als tienermeisje begeleid. Begeleid, want ik heb een hekel aan opvoeden. Zoals Wim Sonneveld zei: "Een opvoeder is een stakker die in het duister tast." Ze is er goed doorheen gekomen, God zij geprezen.'

Oude kassa

Aan de muur hangen foto's. Lacroix staat op en wijst aan. 'Kijk. Hier is de Overtoom nog een vaart. Op de kade zie je het café al. In 1852 gebouwd en het was meteen een café. Aan de overkant

zat een stokerij en daar hoorde dit café bij. Mijn vader trad als jongeman bij de stokerij in dienst en in 1960 nam hij het café van ze over. Hier, mijn vader en moeder achter de bar in 1960.' Hij gaat weer zitten en draait een nieuw sigaretje. 'Als je ziet wat er allemaal tijdens mijn leven is veranderd. Na de oorlog was er geen kloot. Wij maakten een grote dot papier nat en daar maakten we een bol van, daar deed je elastieken omheen en dan had je een bal. Verder had je alleen af en toe een verdwaalde Chi-

necs. Nu heb je 130 nationaliteiten.'

Komen die hier ook?

'Er zit wel eens een oude Marokkaan. Die drinkt drie Johnnie Walker. Een zonderlinge man.'

Op de bar staat een kassa van tussen de oorlogen. *Is dat nog steeds de kassa?*

'Jezeker! Dat is hier de kassa. Ik ben eraan gehecht. Aan alles hier ben ik gehecht. Je zit hier midden in mijn leven. Ik wil niet zeggen dat je in mijn lust zit, maar je zit wel in mijn leven.'